

Utjecaj međusobnog razumijevanja i prihvaćanja u prekograničnom području

Sadržaj

Uvod.....	3
Pozitivna iskustva međuljudske suradnje u EU i prekograničnom području.....	5
Utjecaj međuljudskog prihvaćanja i suradnje na društvo.....	10
Prijedlog razvoja međuljudske suradnje u prekograničnom području - LB-a i B1	16
Razumijevanjem i prihvaćanjem do bolje budućnosti društva Europe.....	27
Popis grafova, slika, tablica i literature.....	30
Popis grafova.....	30
Popis slika.....	30
Popis tablica.....	30
Literatura	30

Uvod

Ulaskom u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine Hrvatskoj se pružila mogućnost korištenja financijskih sredstava iz EU izvora, a jedna od značajnijih su sredstva namijenjena prekograničnoj suradnji. Pogranična područja zemalja Europe, ali i Hrvatske sa susjednim zemljama dijele zajedničke karakteristike poput geografskih, gospodarskih, društvenih ili kulturnih. Iako je Hrvatska mala zemlja (prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine ima 4.284.889 stanovnika¹) svojim položajem i utjecajem povijesti obogaćena je kulturom i običajima susjednih zemalja pri čemu posebno treba istaknuti pograničnih područja.

U financijskom razdoblju 2014.-2020. Hrvatska je sudjelovala u pet Programa prekogranične suradnje od čega se tri programa odnose na suradnje sa zemljama članicama Europske unije (Slovenija, Italija i Mađarska), a dva Programa se odnose na zemlje koje nisu dio EU (Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija).² U prvom djelu rada riječ je o prekograničnim suradnjama sa zemljama članicama i svaki Program ukratko je opisan te su kao primjer dobre suradnje predstavljena po dva projekta. Projekti su tematikom iz različitih područja i svi su završeni čak i u uvjetima pandemije.

Međuljudska suradnja i prije svega pozitivna iskustva iz prekograničnih projekata ostavljaju pozitivan utjecaj i dojam na takvu vrstu suradnje. Priprema i provedba prekograničnih projekata utječu na društva i njihovo međusobno prihvaćanje. Bliskom suradnjom razmjenjuju se ideje i razmišljanja što potiče na usvajanja novih znanja i vještina, oblikovanje lokalnih politika i strategija s ciljem napretka društva. Rezultati provedenih projekata mogu biti osmišljeni kulturni, obrazovni i socijalni programi, oblikovani novi turistički proizvodi, izrađeni stručni i strateški dokumenti, osnovana nova poduzeća, obnovljena postojeća i izgrađena nova infrastruktura te mnogi drugi.

Ciljevi kohezijske politike financijskog okvira 2021.-2027. su Pametnija, Zelenija i Povezaniya Europa, Europa s istaknutijom socijalnom komponentom i Europa bliže građanima što se direktno

¹ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

² <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/teritorijalna-suradnja/prekograncna-suradnja-2/>

odnosi i na politike prekogranične suradnje. Slijedom toga projektne aktivnosti u prekograničnom području u novoj perspektivi usmjerit će se prema ostvarenju zadanih ciljeva i prioriteta.

U posljednjem dijelu opisano je gdje želimo biti 2030. godine, što želimo dobiti provedbom predloženih projekata iz trećeg dijela i ostvarenjem zadanih ciljeva te kako želimo da prekogranična područja i suradnja izgledaju i funkcioniraju. Zamišljena je suradnja stanovnika, održivost provedenih projekata i utjecaj provedenih programa na suradnju u prekograničnom području.

Pozitivna iskustva međuljudske suradnje u EU i prekograničnom području

U prošloj 2020. godini obilježena je 30. godišnjica pokretanja Europske teritorijalne suradnje (ETS), poznatije pod nazivom Interreg, čiji je glavni zadatak promocija teritorijalne suradnje u pograničnim regijama. Ovaj važan Program kohezijske politike stvara preduvjete za provedbu zajedničkih projekata i aktivnosti te omogućuje suradnju i razmjenu politika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Najvažniji cilj Programa je promocija gospodarskog, socijalnog i teritorijalnog razvoja zemalja Unije, a od 1990. godine kada je pokrenut do kraja 2020. godine obuhvaćao niz od pet programskih razdoblja.³

Jedan od ciljeva prekogranične suradnje i provedbe zajedničkih projekata je poticanje stanovništva i gospodarskih subjekata pograničnih područja na međusobnu suradnju i dijalog s krajnjim ciljem razvoja kvalitetne suradnje između zemalja. Ostvarenjem dobre i kvalitetne suradnje između dionika u pograničnim područjima stvaraju se preduvjeti za gospodarsku, društvenu i kulturnu suradnju na razini zemalja.

Interreg V-A Slovenija-Hrvatska 2014.-2020. nastavak je suradnje na prethodni program Adriatic IPA CBC 2007.-2013.⁴ Obuhvaća ukupno 17 NUTS 3 statističkih regija – devet regija u Sloveniji i osam županija u Hrvatskoj, a orijentiran na održivi razvoj s vizijom „Povezani u zelenom“. Ukupni proračun suradnje Interreg V-A Slovenija-Hrvatska 2014.-2020. vrijedan je 55,7 milijuna eura, od čega je 46,1 milijun eura financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj.⁵

MISTERION je primjer projekta čiji je glavni cilj uvođenje posjetitelja u prirodu i korištenje njegovog iskustva za povezivanje, očuvanje i unapređenje atraktivnosti jedinstvene prirodne i kulturne baštine. Projekt naglašava ulogu čovjeka u suživotu s podzemnim vodama i životom povezanim s njima te ističe važnost krških voda i otkrića čovječje ribice i endemske vrste dinarskog špiljskog školjkaša. Partneri na projektu su općine Semič i Metlika u Sloveniji i

³ [Prekogranična suradnja: 30 godina zbližavanja građana zahvaljujući EU-ovu programu Interreg \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2007-2013/crossborder/adriatic-ipa-cross-border-co-operation-programme-2007-2013)

⁴ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2007-2013/crossborder/adriatic-ipa-cross-border-co-operation-programme-2007-2013

⁵ <http://www.si-hr.eu/hr2/program/program-sodelovanja/>

Kamanje u Hrvatskoj te LAG Vallis Colapis iz Ozlja i turistička agencija Kompas Novo Mesto d.o.o. iz Novog Mesta. Projektom je nadograđena i rekonstruirana poučna staza koja povezuje lokalitet krške jame Lebnica i rijeku Krupu u Općini Semič i izgrađena nova poučna staza na lokalitetu potoka Obrh u Metliki, obnovljen muzej u Semiču i uređen muzejski postav Bela krajina, predstavljena arheološka baština lokaliteta Vrlovka u Kamanju, izgrađen pješački most preko rijeke Krupe i osnovano društveno poduzeće Misterion Riviera⁶. U okviru projekta provodilo se osposobljavanje lokalnih vodiča i ponuđača turističkih usluga, radionice vezane za oblikovanje turističkog proizvoda i ostale aktivnosti u obliku konferencija, izrade publikacije "Doživljaj tajne vode" i ostalih promotivnih materijala predviđenih projektom obliku roll-up plakata, letaka, majica, USB stikova, povećala i kulisa za fotografiranje. Projekt je vrijedan 1.053.325,05 eura, a trajao je od 1. srpnja 2017. do 31. prosinca 2019. godine.⁷

Projekt CROSSCARE je suradnja na razvoju i uspostavi nove prekogranične strukture za pružanje integrirane skrbi u kući kombinacijom zdravstvenih i socijalnih usluga. Partneri na projektu su Javna ustanova za njegu u kući Ljubljana, Dom zdravlja Čakovec, Grad Ljubljana, Ustanova za zdravstvenu njegu u kući Zagreb, Grad Zagreb i Centar za pomoć u kući Maribor, vrijednost projekta je 1.052.257,68 eura, a provodio se od 1. rujna 2018. do 30. kolovoza 2020. godine.⁸ Kako je u obje države prisutan trend starenja stanovništva javljaju se potrebe za organizacijom zdravstvene i socijalne skrbi oko starijih osoba. Projektom je osobama od 65 godina i više, osobama s invaliditetom, kronično bolesnima i ostalima koji su zadovoljavali uvjete bilo omogućeno korištenje besplatnih zdravstvenih i socijalnih usluga koje su obuhvaćale fizioterapiju, zdravstvenu njegu, radnu terapiju i dijetetiku. U okviru projekta ostvareno je partnerstvo i suradnja između institucija obje zemlje te je omogućena razmjena iskustava, prijenos znanja, prakse, metoda rada i pristupa između najmanje 153 zaposlenika institucija, zaposleno je stručno osoblje, nabavljena vozila i potrebna oprema.

Interreg V-A Italija-Hrvatska 2014.-2020. nastavak je suradnje na Program Adriatic IPA CBC, a doprinosi oslobođenju „potencijala plavog rasta“ kroz ulaganja u istraživanje i investiranje u

⁶ Vallis Colapis - Misterion Riviera - osnovano novo društveno poduzeće (vallis-colapis.hr)

⁷ <https://www.misterion.si/hr/o-projektu.html>

⁸ <http://www.crosscare.si/hr/>

sektore plavog gospodarstva koji obuhvaćaju gospodarske sektore povezane s oceanima i obalnim okolišem. Predviđa unaprjeđenje zajedničkog praćenja klimatskih promjena i sprječavanje prirodnih rizika te podupire razvoj pomorskog prometa s ciljem održivosti turizma i ujednačenog kretanja turista u regiji. Obuhvaća područje od 33 NUTS 3 statističke regije – 25 regija u Italiji i osam županija u Hrvatskoj, a vrijedan je 236,8 milijuna eura od čega je 201,4 milijuna eura financirano iz Europskog fonda za regionalni razvoj.⁹

ADRIADAPT - Resilience information platform for Adriatic cities and towns je projekt čiji je cilj doprinos sigurnom i stabilnom razvoju na Jadranu s posebnim naglaskom na poboljšanje, očuvanje i zaštitu okoliša. Projektom je predviđeno ulaganje u znanje i jačanje kapaciteta za pravodobno planiranje kako bi se povećala otpornost na aktualne klimatske promjene, smanjio njihov utjecaj na okoliš i omogućio održivi razvoj. U okviru projekta izrađena je Strategija sadržaja i ažuriranja za projektnu mrežnu stranicu i društvene mreže, Adriadapt upitnik za JLS-e – Iskustva s utjecajima klimatskih promjena i prilagodbom utjecajima, uspostavljena je internetska platforma za planiranje prilagodbe klimatskim promjenama, pokrenuta je suradnja s projektom Interreg Italija-Hrvatska ASTERIS, izrađeni promotivni materijali i održane edukacije, radionice i konferencije. Projekt je vrijedan 2.223.870,00 eura trajao je od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2020. godine, odnosno, zbog situacije s pandemijom COVID-19 do 30. lipnja 2021..¹⁰

KEYQ+ projekt obuhvaća područje prirodne i kulturne baštine, a postavlja kulturu i turizam kao ključne za razvoj pograničnog područja Hrvatske i Italije. Ciljevi projekta su promocija manje poznatih turističkih mjesta i valorizacija slabije vrednovanih kulturnih dobara, jačanje turističke ponude u periodu pred i post sezone, promocija lokalnih proizvoda i tradicionalnih recepata KeyQ+ teritorija povezivanjem gastronomske i kulturne turističke ponude te edukacija turističkih djelatnika, prije svega kuhara i konobara o lokalnim proizvodima, tradicionalnim receptima te načinu stvaranja integrirane turističke ponude temeljene na povezivanju kulture i gastronomije područja.

⁹ <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/teritorijalna-suradnja/prekogranicna-suradnja-2/program-prekogranicne-suradnje-interreg-v-a-italija-hrvatska-2014-2020/>

¹⁰ <https://www.italy-croatia.eu/web/adriadapt>

U okviru projekta provedena je analiza tradicionalnih proizvoda sjeverne Jadranske obale, istraženi stari recepti područja iz različitih razdoblja, izrađen KeyQ+ trening program za profesionalne kuhare i konobare, ojačani ljudski resursi za razvoj i zapošljavanje u turizmu putem modularnih tečajeva za profesionalce i buduće stručnjake u sektoru turizma i pripreme hrane, razmijenjena iskustva turističkih djelatnika i dionika prekograničnog područja, organizirano sedam KeyQ+ festivala izvan glavne sezone, osmišljeni turistički paketi s ciljem prezentacije kulturnih i kulinarskih centara te izrađena interaktivna online mapa kulturnih i gastro područja. Projekta je vrijedan 871.925,00 eura, trajao je od 1. siječnja 2018. do 30. rujna 2019. godine, a u provedbi je sudjelovalo ukupno devet partnera.¹¹

Interreg V-A Mađarska-Hrvatska 2014.-2020. usmjeren je na pružanje potpore odabranim strateškim aktivnostima i pilot projektima prioriternih područja te potiče održivu gospodarsku suradnju u prekograničnom području. Obuhvaća pogranično područje od ukupno 11 NUTS 3 statističke regije – tri županije u Mađarskoj i osam županija u Hrvatskoj. Suradnja je vrijedna 73,9 milijuna eura od čega je 60,8 milijuna eura financirano iz Europskog fonda za regionalni razvoj.¹² BEE2BE – „Razvoj pčelarstva kroz prekogranične turističke rute” je projekt s ciljem razvoja turizma i unaprjeđenja turističke ponude u prekograničnom području uspostavom novih turističkih točaka i kreiranjem novog zajedničkog prekograničnog brenda. Projektnim aktivnostima naglašava se važnost uzgoja pčela, njihovo značenje za zdravlje čovjeka, prezentiraju ljekovita svojstva meda i ostalih pčelinjih proizvoda te potiče pčelarstvo kao zanimanje. Projektom je ostvarena suradnja pčelara u prekograničnom području uspostavom 35 točaka njihove lokacije što je temelj za novu turističku rutu. Ostale aktivnosti obuhvaćaju uspostavu zaštitnog znaka kao jamstva kvalitete proizvoda, „Bee-safari“ tematsku turističku rutu, revitalizaciju i obnovu Malog parka u Virovitici na temu meda i pčelarstva koji je i polazišna točka rute, izradu Strategije za razvoj pčelarstva i organiziran pčelarski program obuke za nezaposlene.¹³ Vrijednost projekta je

¹¹

<http://www.azrri.hr/index.php?id=292&L=.%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2F..%2Fproc%2Fself%2Fenviron%22>

¹² <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/teritorijalna-suradnja/prekograncna-suradnja-2/program-prekograncne-suradnje-interreg-v-a-madarska-hrvatska-2014-2020/>

¹³ <https://www.bee2be.hu/>

252.341,36 eura, trajao je od 1. lipnja 2017. do 31. siječnja 2019. godine, a u provedbi su sudjelovala ukupno četiri partnera.¹⁴

Projektom VEC SHARING unaprijedila se uloga obrazovnih institucija kao intelektualnih centara za povećanje baze specifičnih znanja u regiji. Dugoročni cilj je razvoj čvrstog partnerstva između mađarskih i hrvatskih škola kao temelj svake buduće suradnje na prekograničnim projektima vezanim za razmjenu znanja, izložbe i natjecanja iz područja obrazovanja.

U okviru projektnih aktivnosti održane su dvotjedne tematske razmjene učenika koji se obrazuju za specifična zanimanja – poljoprivrednik, kuhar, slastičar, pekar i zavarivač, održani praktični tečajevi i radionice, posjete tvornicama, provedene aktivnosti vezane za istraživanje i analizu potreba tržišta rada, održane zajedničke izložbe proizvoda izrađenih za vrijeme trajanja stručne prakse, održan zajednički sportski događaj, izrađena trojezična kuharica i nabavljena potrebna oprema. Razmjene učenika odvijale su se temeljem zajednički razvijene metodologije i strategije. Vrijednost projekta je 243.545,00 eura, trajao je od 1. listopada 2017. do 31. siječnja 2019. godine, a u provedbi je sudjelovalo ukupno pet partnera.¹⁵

¹⁴ <http://www.huhr-cbc.com/en/foundend-projects/160>

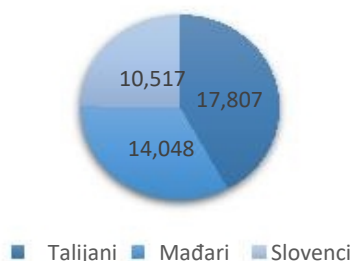
¹⁵ <http://vecsharinghuhr.hu/hr/projektrol/>

Utjecaj međuljudskog prihvaćanja i suradnje na društvo

Sudjelovanjem u INTERREG programu sa susjednim zemljama, prije svega zemljama navedenim u prethodnom dijlu te u provedbi zajedničkih projekata pruža se prilika za usvajanjem novih znanja, vještina i iskustava, ali prije svega mogućnost sklapanja novih i održavanja postojećih dobrosusjedskih odnosa. S obzirom na to da pogranična područja zbog blizine imaju mnoge zajedničke uvjete života zaključujemo kako se kulturne i društvene karakteristike posebno ne razlikuju. Prema Popisu stanovništva, kućanstva i stanova Republike Hrvatske iz 2011. godine pripadnici slovenske, talijanske i mađarske nacionalne manjine se u Hrvatskoj broje u tisućama.¹⁶ Prema popisu stanovništva Mađarske 2011. godine najviše stanovnika pripadalo je romskoj i njemačkoj nacionalnosti, a Hrvatskoj 26.774 što je u odnosu na 2001. godinu rast od 4,1%¹⁷.

Pripadnici nacionalnih manjina u Hrvatskoj

Graf 1 Broj pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskoj 2011. Godine

¹⁶ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1469.pdf

¹⁷ http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tables_regional_00

Graf 2 Broj pripadnika nacionalnosti u Mađarskoj 2011. godine

Prema istim popisima stanovnika u sljedećim grafovima prikazan je broj govornika slovenskog, talijanskog i mađarskog materinjeg jezika u Hrvatskoj i broj govornika romskog, njemačkog i hrvatskog materinjeg jezika u Mađarskoj.

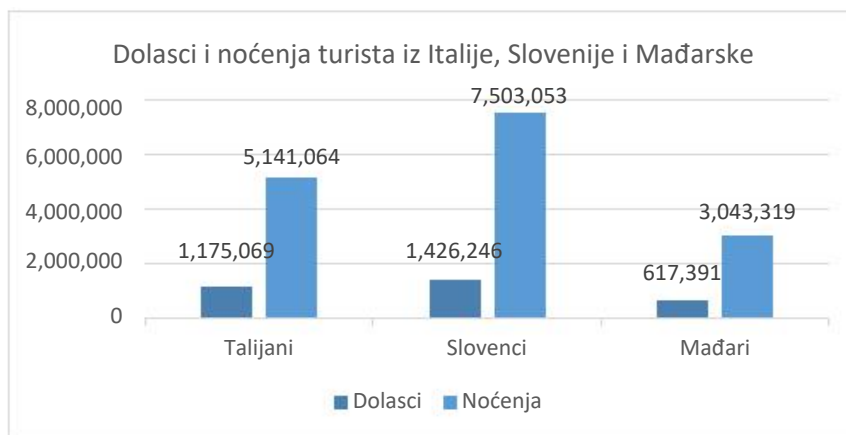
Graf 3 Broj govornika materinjeg jezika u Hrvatskoj prema popisu stanovništva 2011. godine

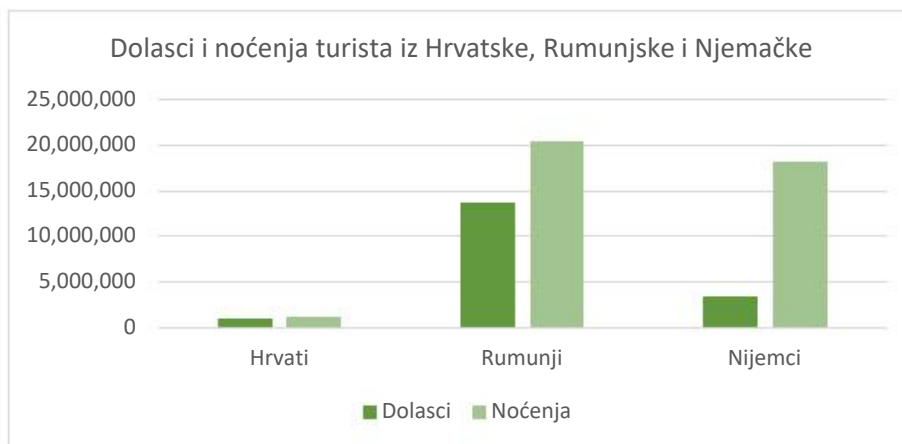
Graf 4 Govornici materinjeg jezika u Mađarskoj prema popisu stanovništva 2011. godine

Suživot s pripadnicima nacionalnih manjina omogućava upoznavanje i bolje razumijevanje međusobnih običaja i kulture te stvara temelj za prekogranične suradnje. U prethodnom poglavlju ukratko su opisani projekti provedeni u prošlom programskom razdoblju, a čiji rezultati imaju direktan utjecaj na kvalitetu života stanovnika pograničnog područja.

Projektima se povećava atraktivnost prirodne i kulturne baštine područja, razvija prekogranični turistički proizvod koji omogućuje jedinstveno iskustvo i turistički doživljaj te upoznaje i povezuje s lokalnim proizvođačima i stanovništvom. Povezivanjem povijesnih činjenica, kulturne i prirodne baštine te priča iz narodne predaje u prekograničnim područjima povezuje se suradnja lokalnog stanovništva s obje strane granice. Razvoj novih turističkih proizvoda, očuvanje prirodne i kulturne baštine te poslovna suradnja dionika pograničnog područja doprinosi otvaranju novih radnih mjesta, povećanju kvalitete života, podizanju životnog standarda i sprječavanju procesa depulacije.

Graf 5 Dolasci i noćenja turista u Hrvatskoj u 2019. godini

Graf 6 Dolasci i noćenja turista u Mađarskoj u 2019. godini

Stanovnici Italije su u 2019. godini ostvarili 1.175.069 dolazaka i 5.141.064 noćenja što je porast od 2,4%, odnosno 2,3% u odnosu na 2018. godinu što je peti po redu udio noćenja u Hrvatskoj. Turisti iz Slovenije u 2019. godini ostvarili su 1.426.246 dolazaka i 7.503.053 noćenja što je porast 4,5%, odnosno 3,1% u odnosu na 2018. godinu i, ako izuzmemo dolaske domaćih turista, čine drugi po redu udio ostvarenih noćenja. Stanovnici Mađarske u 2019. godini ostvarili su 617.391 dolazaka i 3.043.319 noćenja što je u odnosu na 2018. rast od 3,1%, odnosno 2,2% i u ukupnom udjelu čine 3% dolazaka.¹⁸ Hrvati su u Mađarskoj u 2019. godine ostvarili ukupno 1.005.000

¹⁸ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/04-03-02_01_2019.htm

dolazaka što je rast od 3,6% u odnosu na 2018. godinu. Turisti iz Rumunjske su u 2019. godini u Mađarskoj ostvarili 13.759.000 dolazaka i 20.450.000 noćenja, a turisti iz Njemačke 3.481.000 dolazak i 18.258.000 noćenja¹⁹. Rast dolazaka i noćenja pozitivno utječe na sve segmente gospodarstva od izgradnje i rekonstrukcije društvene, socijalne, prometne i komunalne infrastrukture, razvoja obrtništva i poduzetništva do jačanja socijalnog i civilnog sektora. Osim dobrobiti infrastrukturnih, važni su i prekogranični projekti suradnje između gospodarskih subjekata, a koji nisu u direktnoj vezi s turizmom. Projekt prekogranične suradnje temeljen na priči o pčelarstvu, značaju pčela i pčelinjih proizvoda iz prethodnog dijela prikaz je uspješne suradnje gospodarskih dionika jer provedbom aktivnosti kreiranja zaštitnog znaka kao jamstva kvalitete promovira pčelare i pčelinje proizvode te pruža potrebnu vidljivost. Projekti poput ovog poticaj su za povezivanje gospodarskih subjekata pograničnih područja jer osim suradnje omogućavaju stjecanje međunarodnih poznanstava, savladavanje novih znanja i vještina, uvid u primjere dobre prakse te sklapanje partnerstva i inovacije. Rezultati prekogranične suradnje gospodarstvenika također doprinose otvaranju novih radnih mjesta, povećanju kvalitete života, podizanju životnog standarda i sprječavanju procesa depopulacije.

Razvojem gospodarstva stvaraju se potrebe za jačanjem ljudskih kapaciteta i ulaganjem u formalne i neformalne oblike obrazovanja. Ulaganjem u sustav obrazovanja prenosimo, razmjenjujemo i nadograđujemo znanja stanovnika zemlje. Obrazovanje nam prije svega omogućuje da steknemo znanja u područjima koja nas zanimaju, da se izgradimo kao ličnosti, a prije svega nam daje mogućnost za stjecanje vještina za obavljanje različitih poslova uslijed čega doprinosimo društvu i gospodarstvu pograničnog područja i cijele zemlje te stvaramo prilike za ugodan život. Možemo smatrati da je obrazovanje temelj društva. Prekogranični projekti omogućuju upoznavanje drugih kultura, naroda, običaja i ljudi što uči i potiče na suradnju, toleranciju, međusobno uvažavanje i poštovanje.

Obrazovanje je također važno za postojanje civilnog sektora koji je nositelj brojnih aktivnosti usko povezanih s formalnim oblicima socijalnih usluga. Tako samo u Koprivničko-križevačko županiji iz područja socijalne djelatnosti - pružanja socijalnih usluga na dan 16. srpnja aktivno djeluju 63

¹⁹ https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_ogt003e.html?down=5854

organizacije civilnog društva.²⁰ Veliki broj organizacija civilnog društva odnosi se na podršku osobama s invaliditetom i teškoćama u razvoju, osobama raznih oboljenja i umirovljenicima. Navedenim skupinama u pograničnim područjima potrebno je posvetiti više pažnje i organizirati potrebnu skrb jer su često izolirani, susreću se sa socijalnom isključenosti, učestalim ozljedama i bolestima, mentalnim teškoćama ili siromaštvom. Prekograničnim projektima i ulaganjem u socijalne usluge razmjenjuje se iskustvo i primjeri dobre prakse s ciljem unaprjeđenja kvalitete usluga. Takav način suradnje i rada također pomaže institucijama pograničnih područja i pruža im mogućnosti osmišljavanja novih ili poboljšanja postojećih socijalnih usluga temeljem dobrih primjera iz susjedne zemlje.

Posljednje za istaknuti je suradnja temeljena na očuvanju i zaštiti okoliša jer živimo usred velikih klimatskih promjena i krajnje je vrijeme da se pristup stanovništva prema klimatskim promjenama i okolišu promjeni. U prethodnom djelu opisan je projekt prekogranične suradnje s Italijom čiji rezultat je internetska platforma za planiranje prilagodbe klimatskim promjenama. Platforma sadrži podatke s najboljim primjerima iz prakse, smjernicama, pravnim okvirima i studijama koji će poslužiti kao potpora jedinicama lokalne samouprave za odgovor na klimatske izazove u urbanim i obalnim zonama.²¹ Provedbom ovog projekta ostvarena je prekogranična suradnja čiji je cilj bio razmjena stručnih znanja i iskustava, praćenja i promatranja klimatskih promjena te dijeljenje prikupljenih informacija između zemalja kako bi se što bolje odgovorilo na klimatske izazove. Suradnja je prikaz kako dionici u prekograničnim područjima dijele jednaki interes za zaštitu okoliša, savladavanje klimatskih izazova i održivi razvoj.

Trenutno se na razini EU provodi završna faza izrade novog programskog dokumenta Interreg Europe u kojem sudjeluje 29 zemalja članica. Temeljem konačne verzije odobrene od Programskog odbora dana 23. lipnja 2021. godine i nakon završnog uređivanja proces programiranja završit će usvajanjem dokumenta od strane Europske komisije. Program Interreg Europe stupa na snagu početkom 2022. godine.²²

²⁰ <https://registri.uprava.hr/#!udruga> (na dan 16. srpnja 2021. godine)

²¹ [About the Project - Adriadapt - Italia-Croatia \(italy-croatia.eu\)](https://www.adriadapt.eu/about-the-project)

²² https://www.interregeurope.eu/news-and-events/news/12440/final-version-of-interreg-europe-cooperation-programme-approved/?no_cache=1&cHash=088fa4926a3eb4aae7251c4d8231ed50

Prijedlog razvoja međuljudske suradnje u prekograničnom području - LB-a i B1

Provedenim prekograničnim projektima u prethodnim financijskim razdobljima stvoreni su dobri temelji za prekograničnu suradnju u novoj financijskoj perspektivi 2021. – 2027. Iako provodimo uspješnu suradnju i dobre projekte, uvijek ima mjesta napretku i novim idejama, a u tome nas usmjerava Europska komisija koja je za uspješnu provedbu kohezijske politike postavila strateški okvir od pet ciljeva, a u skladu s njima su planirani i programi prekogranične suradnje. Program koji nam je u fokusu zbog našeg geografskog položaja je Interreg program suradnje Mađarska Hrvatska. Prioriteti suradnje za razdoblje od 2021.-2027. godine usmjereni su na jačanje inovativne poslovne suradnje, zeleniju i niskouglijčnu pograničnu regiju, gospodarski razvoj temeljen na kulturi i turizmu, podizanje ekonomske konkurentnosti obrazovanja i skladnoj suradnji prekograničnih regija.

Prema situacijskoj analizi pogranično područje Hrvatske i Mađarske je ekonomski oslabljeno i ispod prosjeka EU. Od velike ekonomske krize 2008. godine gospodarstvo pograničnog područja je u padu ili stagnaciji te bez obzira na prosjeke zemalja i EU zaostaje.²³

Kako bi ostvarili napredak i pokrenuli razvoj navedenog područja potrebne su nam projektne ideje i projekti koji potiču i povezuju rad malih i srednjih poduzetnika te motiviraju stanovništvo na osnivanje novih vlastitih poduzeća. Jedno od potencijalnih rješenja za potporu poduzetnicima u pograničnim prostorima je suradnja na usklađivanju i pojednostavljivanju lokalnih politika koje se odnose na poticanje poduzetništva. Usklađivanjem lokalne politike omogućila bi se provedba više poslovnih ideja i jednostavnija prekogranična suradnja poslovnih subjekata. Postojeća izgrađena infrastruktura sufinancirana sredstvima EU poput poslovnih zona i poduzetničkih inkubatora treba biti pokretač razvoja inovacija i suradnje poduzetnika u prekograničnom području.

Dobar geografski položaj pogodan je uzgoj poljoprivrednih kultura, a valja istaknuti potencijal voćarstva i vinogradarstva koje omogućuje razvoj eno-gastro ponude i kreiranje novih prekograničnih turističkih proizvoda.

²³ <http://www.huhr-cbc.com/uploads/editors/Situation%20Analysis%202020%20of%20the%20HU-HR%20Border%20Region.pdf>

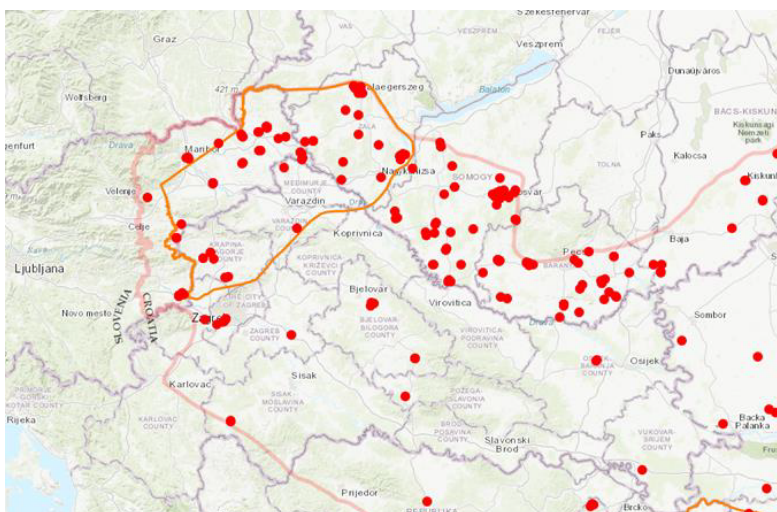
Osim unaprjeđenja tradicionalnih djelatnosti treba biti u korak s vremenom, a vrijeme je za inovativnost i IT. Ulaganje u IT proizvode i industriju i njihovo uvođenje u ostale grane gospodarstva preduvjet je za jačanje poslovanja i konkurentnost poduzetnika na tržištu, a modernizirana i ekonomski snažna poduzeća imaju veći potencijal za ostvarenje suradnje. Povezivanje prekograničnih gospodarskih dionika može se osim putem događaja, sajмова i foruma ostvariti i sudjelovanjem u provedbi Interreg projekata.

Gospodarski napredak uključuje i brigu za održivost okoliša, a EU se protiv klimatskih promjena bori provedbom ambicioznih politika na svom teritoriju i bliskom suradnjom s međunarodnim partnerima.²⁴ Kako bi ostvarili cilj zelenije i otpornije Europe (ujedno i prekograničnih prostora) s nisko-ugljičnim prijelazom prema nula-ugljičnom gospodarstvu promicanjem prelaska na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, prevencije i upravljanja rizicima te održivog urbanog razvoja potrebno je uključivanje i suradnja cjelokupne zajednice.²⁵ U okviru navedenog javlja se potreba za boljim informiranjem stanovništva o klimatskim promjenama te njihovoj suradnji s organizacijama, lokalnim i nacionalnim tijelima, poslovnim subjektima, organizacijama civilnog društva, obrazovnim ustanovama, istraživačkim i inovacijskim organizacijama i skupinama potrošača.²⁶ Potencijali prekogranične suradnje javljaju se u razmjeni znanja i iskustava u energetskej učinkovitosti građevina javnog sektora, poduzeća i kućanstva kao i promicanju obnovljivih izvora energije poput solarne i geotermalne te energije biomase.

²⁴ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action_hr

²⁵ <https://razvoj.gov.hr/vijesti/odobren-zakonodavni-paket-za-kohezijsku-politiku-2021-2027/4527>

²⁶ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/pact_hr

Slika 1 Geotermalni objekti u pograničnom području Mađarske i Hrvatske²⁷

Navedeni obnovljivi izvori energije imaju realne potencijale koji mogu poslužiti kao osnova za buduće projekte suradnje. Ovdje treba istaknuti projekt izgradnje geotermalne elektrane u Općini Legrad u Koprivničko-križevačkoj županiji čiji je završetak izgradnje predviđen do kraja 2025. godine.

S obzirom na to da je pogranično područje Mađarske i Hrvatske ekonomski oslabljeno i ispod prosjeka EU ne iznenađuje visoka potrošnja energije kućanstava i poduzeća te dominantna potrošnja goriva iz fosilnih izvora koji doprinose rastu emisije stakleničkih plinova i štete okolišu. Uzrok toga je zastarjela građevinska infrastruktura, visoka prosječna starost osobnih vozila (14,6 godina u Hrvatskoj i 13,5 u Mađarskoj u 2019. godini²⁸) i niska razina energetske svijesti. U posljednje vrijeme raste udio obnovljivih izvora energije što svakako treba poticati i temeljiti na lokalnim energetske potencijalima.

Prekogranični projekti trebaju uključivati podizanje svijesti o važnosti energetske učinkovitosti, energetske siromaštva stanovništva i poduzeća, izradu analiza i dokumenata za procjenu iskorištavanja najboljeg energetske lokalnog izvora i pokretanje zajedničkih inicijativa i projekata za uštedu energije. Važno je također zajedničkom suradnjom promicati prilagodbe klimatskim promjenama, jačati otpornost i umanjiti rizik od prirodnih katastrofa, provoditi

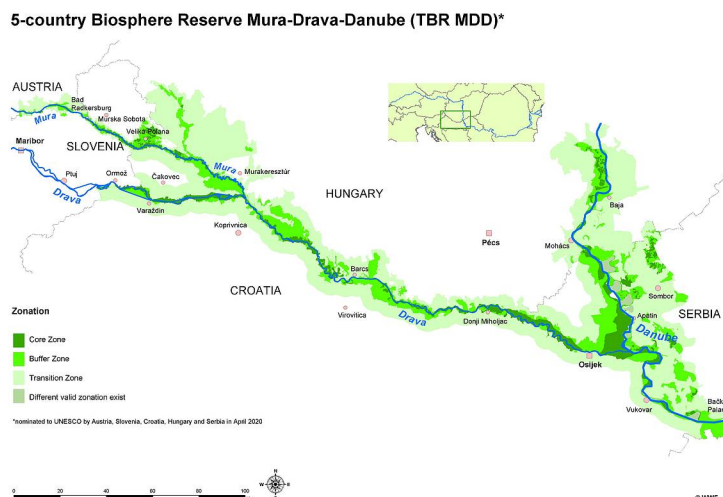
²⁷ <https://www.darlinge.eu/mapviewer/index.html>

²⁸ <https://www.acea.auto/figure/average-age-of-eu-vehicle-fleet-by-country/>

projekte zaštite i očuvanja okoliša, bioraznolikosti i zelene infrastrukture u urbanim i ruralnim područjima te smanjiti zagađenje svih oblika.

Klimatske promjene utječu na okoliš i bioraznolikost pograničnog područja povećanjem temperature, sušama i naglim poplavama što ima utjecaj na infrastrukturu i poljoprivredu. Iako je pogranično područje Mađarske i Hrvatske u povoljnom položaju obzirom na kvalitetu okoliša i biološku raznolikost potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se ono što više očuvalo jer je se u njemu nalazi prekogranični rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav.²⁹

Slika 2 Rezervat biosfere Mura Drava Dunav²⁹

Suradnja na očuvanju pograničnog područja i njegove bioraznolikosti može uključivati aktivnosti pametnog korištenja javnih površina urbanih prostora, zaštita okoliša i prirode te aktivnosti prilagođene procesima obnove prirodnih staništa biljnih i životinjskih vrsta poput močvara ili pustinja. Kako bi se navedene aktivnosti mogle što učinkovitije provesti nužan je poticaj od strane lokalnih uprava kao i podrška inicijativama i organizacijama civilnog društva na suradnju i razmjenu iskustava i znanja s prekograničnim partnerima. Potrebno je osvijestiti stanovnike o važnosti i načinima ublažavanja klimatskih promjena, novim tehnologijama zaštite okoliša, procesu kružnog gospodarstva i smanjenju onečišćenja. Prije svega, svatko od nas može postati

²⁹ <http://www.amazon-of-europe.com/en/biosphere-reserve/>

nositelj pozitivne promjene u procesu zaštite okoliša i prirodnih ljepota kako bi buduće generacije mogle uživati u njihovoj ljepoti i blagodatima.

Hrvatska je zemlja čije gospodarstvo uvelike ovisi o turizmu, a prihodi od turizma u ukupnom BDP-u za 2019. godinu iznose 19,5% što je iznimno visok postotak. Prema podacima statističkog ureda Mađarske (KSH) izravni doprinos turizma gospodarstvu iznosi 6,8% BDP-a, a neizravni doprinos 10,7%. Tijekom 2020. godine pandemija virusa COVID-19 zatvorila je svijet i turističke aktivnosti bile su svedene na minimum što je dovelo do velikih gubitaka financijskih sredstava i nove svjetske krize. Unatoč pandemiji, turistička aktivnost prekograničnog područja u Hrvatskoj u 2020. godini je rasla i prije svega se temeljila na domaćim posjetiteljima i noćenjima u turistički orijentiranim područjima.

Novonastala situacija s virusom COVID-19 izazvala je kod ljudi povećanu želju za boravkom u prirodi te se potražnja za lokalnim turističkim proizvodom temeljenim na prirodi i kulturi naglo povećala. U skladu s trendovima potrebna su ulaganja u zajedničku infrastrukturu temeljenu na lokalnoj prirodi i baštini jer je fizičko povezivanje turističkih atrakcija važno u stvaranju objedinjene turističke ponude. Razvijena mreža biciklističkih staza u prekograničnom području prilika je za povezivanje i provedbu turističkih ideja lokalnog stanovništva od izgradnje smještajnih jedinica, eno-gastro ponude, tematskih parkova, izrade suvenira i ostalih atrakcija koje bi privukle posjetitelje i ojačale prekograničnu suradnju. Temeljem navedenog stvara se jedinstven i konkurentan turistički proizvod s potencijalom povećanja zaposlenosti i generiranja prihoda što pridonosi socijalnoj uključenosti i jačanju lokalne ekonomije.

Prekogranično područje Mađarske i Hrvatske obiluje prirodnim i kulturnim vrijednostima te nudi mogućnosti za razvoj novih turističkih proizvoda i unaprjeđenje postojećih. Jedan od temelja turizma prekograničnog područja Mađarske i Hrvatske je UNESCO-ov rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav koji je jedino zaštićeno područje čija se većina nalazi u pograničnom području pet zemalja, protežući se duž same granice. Područje rezervata specifičan je element turističke ponude jer je mjesto susreta različitih kultura, bogate etnografske baštine, enološke i gastronomske ponude. Stanovništvo pograničnog područja već ima iskustvo u provedbi zajedničkih projekata iz područja kulture i turizma od kojih treba istaknuti turističke manifestacije gdje je međusobna

posjećenost uvijek prisutna. Od manifestacija u Hrvatskoj, gosti iz Mađarske redovito sudjeluju i posjećuju Podravske motive i Renesansni festival u Koprivnici, a ove godine Mađarska je bila zemlja partner u organizaciji manifestacije Đakovački vezovi. Hrvatski predstavnici redovito u Mađarskoj sudjeluju na sljedećim manifestacijama: Dani Zrinskih, Croatiada, Državni dan Hrvata, MiCROfon - Natjecanje u pjevanju za Hrvaticu i Hrvate u Mađarskoj, Utrka Zrinski i Mura i Međunarodni dječji karneval. Manifestacije, sajmovi, koncerti, likovne kolonije i ostali kulturni događaji su odlične prilike za upoznavanje potencijalnih pograničnih partnera i uspostavu suradnje za buduće projekte.

U pograničnom području javlja se velika neusklađenost između kompetencija i potražnje na tržištu rada što uzrokuje slabu produktivnost, a koja trenutno zaostaje za europskim prosjekom s obje strane granice. Strukovno obrazovanje kao i fakulteti nisu na odgovarajući način usklađeni s potražnjom radne snage i trebaju se bolje usredotočiti na deficitarna zanimanja. Jedan od problema sustava je i slabije sudjelovanje odraslih u programima cjeloživotnog učenja i obrazovanja. Razvoj strateških dokumenata, kurikuluma, pokretanje novih tečajeva i programa obrazovanja i osposobljavanja te razmjenom dobrih praksi usmjerenim na radnu snagu poboljšao bi se obrazovni sustav prekograničnog područja. Obje pogranične zemlje trebaju tržišno orijentirano i konkurentno strukovno i akademsko obrazovanje te ublažiti nejednakosti u odnosu na ostatak zemlje. Potencijal poboljšanja i unaprjeđenja sustava može se ostvariti suradnjom visokih učilišta i strukovnih škola koji bi trebali biti nositelji pozitivnih promjena. Razmjenom iskustava i primjerima dobre prakse te prilagodbom strukovnih i fakultetskih programa zahtjevima tržišta rada osigurala bi se kompetentna i konkurentna radna snaga za poslodavce te povećala zaposlenost. Zajedničkim projektima promocije strukovnih zanimanja te osnaživanjem strukovnih programa u srednjim školama motiviralo bi učenike na upis istih. Zanimljivo je kako za deficitarna zanimanja koja su tražena na tržištu rada postoji slab interes te ih upisuju učenici koje nerijetko taj program ne zanima. Sve se to kasnije odražava na njihovu zapošljivost i gospodarstvo u cjelini. Zajedničkim projektima i direktnom suradnjom između učenika, studenata i profesora, razmjenom iskustva, prakse i razmišljanja stvara se potencijal za razvoj novih i inovativnih poslovnih ideja. Pozitivan utjecaj na unaprjeđenje obrazovanja ima razmjena učenika i studenata te praksa u suradnji sa

stručnjacima i poduzetnicima. Prijedlog za prekograničnu suradnju su projekti iz područja znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike, odnosno STEM čiji nositelji mogu biti pojedini Regionalni centri kompetentnosti na području Hrvatske. U prekograničnom području imamo ukupno deset Regionalnih centara kompetentnosti i to jedan iz sektora strojarstva, dva iz elektrotehnike i računalstva, zdravstva i turizma i ugostiteljstva te tri iz sektora poljoprivrede³⁰. Sudjelovanjem Centara u pripremi i provedbi projekata iz obrazovanja omogućila bi se kvalitetna suradnja u pograničnom području s pozitivnim utjecajima na društva i gospodarstva.

Gospodarski i društveni napredak te socijalna osjetljivost temelji su prekogranične suradnje stanovništva. Pogranično područje Mađarske i Hrvatske tradicionalno karakterizira pozitivan partnerski odnos, a koji se prije svega temelji na suradnji manjinskih organizacija koje igraju važnu ulogu u povezivanju dviju strana. Kroz povijest je između stanovnika područja izgrađeno međusobno povjerenje, promiče se dijalog i kulturna i društvena razmjena. Povjerenje i čvrsta povezanost između stanovnika preduvjet je za pripremu i provedbu svih vrsta projekata s pozitivnim ishodom. Važnu ulogu u međusobnom povezivanju imaju organizacije civilnog društva koje i sada provode aktivnu suradnju, a najistaknutije u suradnji su sportske udruge, kulturne i umjetničke organizacije, udruge mladih i udruge umirovljenika. S obzirom na to da su udruge snažan pokretač društva, svojom aktivnošću mogu pokrenuti razne ideje od važnog pograničnog značaja poput kampanja za zaštitu prirode, obnove kulturne i povijesne baštine, inicijativa za izgradnju potrebne društvene i komunalne infrastrukture ili socijalnih programa podrške određenim skupinama. Programima poput sportskih susreta, umjetničkih radionica plesa i glazbe, jezičnim, informatičkim ili matematičkim radionicama te stručnim tečajevima povezuje se stanovništvo pograničnog područja raznih dobni skupina, od djece i mladih, nezaposlenih do umirovljenika. Suradnja i provedba raznih kreativnih i korisnih aktivnosti ima pozitivan učinak na ljude, smanjuje rizik od isključenosti kod ugroženih skupina, potiče na razmjenu stručnih i životnih iskustava te pruža priliku za stvaranje novih poslovnih ideja, projekata i prijateljstava. Izrada

30

<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje//Odluka%20o%20imenovanju%20regionalnih%20centara%20kompetentnosti%20u%20strukovnom%20obrazovanju.pdf>

zajedničke baze projektnih ideja omogućila bi jednostavniju razmjenu podataka i realizaciju projekata.

S obje strane granice postoji niz subjekata iz različitih sektora između kojih postoji potencijal ostvarenja kvalitetne i konstruktivne suradnje. S obzirom na to da je Općina Donji Vidovec vodeći partner projekta CulturCo, u okviru kojeg je ovaj dokument napisan, a Hrvatska manjinska samouprava, Murakeresztúr partner, u sljedećoj tablici pobrojani su teritorijalno bliski potencijalni projektni partneri iz Hrvatske i Mađarske.

Tablica 1 Popis potencijalnih projektnih partnera iz Mađarske i Hrvatske

Područje djelovanja	Potencijalni projektni partneri iz Mađarske	Potencijalni projektni partneri iz Hrvatske
Gospodarstvo	TOTAL TENDER TEAM KFT, Marketing Tanácsadó Kft, Sveučilište Panonn Nagykanizsa, Grad Nagykanizsa	Javna ustanova za razvoj Međimurske županije REDEA, Društvo potrošača Međimurja, LAG Mura-Drava, Grad Čakovec, Međimurska lastavica, Međimurje plet d.d. Kotoriba, Drvostil d.o.o. Sv. Marija
Zaštita okoliša	IMRO DDK Nonprofit Kft, Kaán Károly Környezetvédelmi Egyesület, SOÓS ERNŐ VÍZTECHNOLÓGIAI KUTATÓ- FEJLESZTŐ KÖZPONT, Sveučilište Panonn	EKO Muršćak, Stručna udruga "Čista Hrvatska", Međimurska energetska agencija MENE A d.o.o., Međimursko veleučilište u Čakovcu, SRD „MRENA“ Donji Vidovec, LD „Patka“ Donji Vidovec, Zaštitarsko ekološka udruga "Senjar" Donja Dubrava, SRD "Som" Kotoriba, LD „Patka“ Sv. Marija
Turizam	Općina Tótszentmárton, Mura és Vidéke Foglalkoztatási Szociális és Közművelődési Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, Mura Rafting Vízitúra Egyesület, Zala Zöld Szív Vidékfejlesztési Egyesület, Općina Tótszerdahely	Općina Donji Vidovec, TZ Međimurske županije, Nautički klub "Fljojsar" Donja Dubrava, Društvo „Naša djeca“ Donji Vidovec, Hotel Golf, Motonautički klub "Vidovski zlatari" Donji Vidovec, Mažoretkinje Kotoribe, KUD „Ivan Mustač-Kantor“ Sv. Marija
Kultura	Közművelődési Egyesület Murakeresztúr, Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije, Udruga Zrinskih kadeta, Hrvatska manjinska samouprava Fičehaz	Udruga "Međimurska gruda" Dunjkovec, Općina Donji Vidovec, KUD Donji Vidovec, Međimurski licitari, KUD "Seljačka sloga" Donja Dubrava, Limena glazba Općine Kotoriba, Svetomarska čipka Sv. Marija,
Obrazovanje	OŠ Nikola Zrinski Murakeresztúr, Hrvatska manjinska samouprava Fičehaz, OŠ Katarina Zrinski Tótszerdahely, Hrvatska manjinska samouprava Tótszerdahely	OŠ Donji Vidovec, Međimursko veleučilište u Čakovcu, Osnovna škola Jože Horvata Kotoriba, Općina Donji Vidovec, Dječji vrtić Donji Vidovec, OŠ Donja Dubrava, Udruga Roma "Za bolje sutra" Kotoriba, Dječji vrtić Kockavica Sv. Marija
Civilno društvo	Ženski pjevački zbor Ružmarin, Samovoljno vatrogasni društvo Murakeresztúr, Murakeresztúri Horgászegyesület, Muramenti Parasztpорта Hagyományörző Egyesület	AD ASTRA (Udruga za promicanje nenasilja), Podružnica umirovljenika Donji Vidovec, Udruga žena Donja Dubrava, Društvo žena „Amalija Kranjec“, DVD Donja Dubrava, DVD Donji Vidovec, Stolnoteniski klub Donji Vidovec, Nogometni klub „Vidovčan“ Donji Vidovec,

		Nogometni klub „Dubravčan“ Donja Dubrava, MK Rolling fish Kotoriba, Centar za uzgoj i zaštitu međimurskog konja - CUJZEK
--	--	--

Uvidom u bazu teritorijalno bliskih potencijalnih projektnih partnera, nameće se pitanje vezano za aktivnosti koje bi mogli provoditi u okviru budućih suradnji. U sljedećoj tablici navedeni su neki od prijedloga aktivnosti za provedbu u novom programskom razdoblju.

Tablica 2 Popis potencijalnih projektnih aktivnosti

Područje djelovanja	Potencijalne projektne aktivnosti
Gospodarstvo	Radionice za poduzetnike na temu organske proizvodnje, primjeri dobre prakse, nabava nove opreme, obrtnički i poduzetnički sajam, promotivna kampanja za poticanje lokalnih prekograničnih proizvođača
Zaštita okoliša	Edukativna kampanja o klimatskim promjenama, nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada, informativne i edukativne kampanje za građane i poduzetnike, akcije čišćenja okoliša
Turizam	Povezivanje lokalnih turističkih dionika, ulaganja u postojeću i novu etno infrastrukturu, turistička ponuda temeljena na rijekama Muri i Dravi, izrada kataloga turističke ponude
Kultura	Održavanje jezičnog festivala, nabava potrebne informatičke opreme, glazbene radionice i suradnje, seminari folkloru pograničnog područja, radionica licitiranja
Obrazovanje	Sudjelovanje u izradi novog kurikulumu, informatičke edukacije za stanovništvo, nabava nove opreme za rad s učenicima, uređenje postojeće infrastrukture za provođenje nastave
Civilno društvo	Susreti umirovljenika, radionice borbe protiv nasilja, suradnje prekograničnih DVD-a, organizacija natjecanja iz različitih sportova, radionice i aktivnosti za promociju prirodne i kulturne baštine

Kako smo utvrdili potencijalne prekogranične partnere i aktivnosti, u nastavku predlažemo nekoliko projektnih ideja za provedbu projekata unutar programa INTERREG V-A u novom programskom razdoblju 2021.-2027.

Prvi prijedlog je iz područja gospodarstva na temu gospodarskom suradnjom do pograničnog blagostanja. Projekt uključuje suradnju važnih dionika poput gradova, sveučilišta, potpornih ustanova i organizacija, malih i srednjih poduzetnika, obrtnika i poljoprivrednika. Projektom su predviđene radionice za poslovne subjekte različitih tema, suradnje i seminari za razmjenu iskustava i praksi, nabave opreme, gospodarski sajmovi i kampanja podrške i promocije lokalnim gospodarstvenicima. Cilj projekta je modernizacija i unaprjeđenje poslovanja gospodarskih subjekata u prekograničnom području.

Drugi prijedlog suradnje je iz područja zaštite okoliša i turizma, a središnja tema je uspostava održivog turizma uz rijeku Dravu. Projekt zahtjeva suradnju lokalne samouprave, organizacija civilnog društva, gospodarskih subjekata, potpornih institucija iz područja zaštite okoliša i stanovništva. Projektom su planirane kampanje i edukacije podizanja svijesti o klimatskim promjenama i njihovom utjecaju na okoliš i zdravlje stanovništva, nabava opreme koja doprinosi zaštiti okoliša, ulaganja u održivu turističku infrastrukturu, povezivanje turističkih dionika područja, manifestacije poput blagdanskih sajмова i Dana zlata i starih zanata, promotivne aktivnosti i osmišljavanje novog turističkog proizvoda – tematsko zabavni park Drava. Cilj projekta je turistička valorizacija područja uz rijeku Dravu s naglaskom na zaštitu okoliša i održivost.

Sljedeći prijedlog suradnje obuhvaća područje obrazovanja, a tema projekta je modernizacija lokalnih obrazovnih ustanova. Na projektu je potrebna suradnja lokalnih vlasti, obrazovnih ustanova, učenika i ostalog zainteresiranog stanovništva. Planirane aktivnosti vezane su za izradu zajedničkog kurikulumu, praktične radionice predmeta iz STEM i deficitarnih područja, nabava moderne opreme za provedbu kurikulumu i radionica, ulaganje u obrazovnu infrastrukturu, druženja, suradnje, natjecanja i izložbe radova polaznika vrtića, učenika i nastavnika. Cilj projekta je moderno i kvalitetno obrazovanje, promocija deficitarnih zanimanja od rane školske dobi i uspostava trajne suradnje obrazovnih ustanova pograničnog područja.

Posljednji prijedlog suradnje obuhvaća područja kulture i civilnog društva, a središnja tema je očuvanje kulturne baštine i folklora pograničnog kraja. U okviru projekta planirana je suradnja lokalne samouprave, kulturno-umjetničkih društava, organizacija za zaštitu narodnih običaja te sportskih, vatrogasnih i ostalih zainteresiranih udruga. Planirane su aktivnosti revitalizacije, očuvanja i promocije kulturne baštine prekograničnog područja, radionice učenja jezika za lokalne stanovnike, kreativne radionice, seminari prilagođenih tema, natjecanja, smotre, nabava opreme i promotivne aktivnosti. Cilj projekta je očuvanje kulturne baštine i narodnih običaja pograničnog područja.

Razumijevanjem i prihvaćanjem do bolje budućnosti društva Europe

„Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. strateški je dokument koji pruža okvir za provedbu strateških ciljeva čije će ispunjenje omogućiti ostvarenje zacrtanih razvojnih smjerova i definirane vizije Hrvatske 2030. godine. NRS RH 2030. postavljenim razvojnim smjerovima nadovezuje se na pet ciljeva kohezijske politike, a sve s ciljem maksimalnog iskorištenja potencijala i obnove gospodarstva i društva pogođenog globalnom krizom uzrokovanom pandemijom virusa COVID-19 i potresima.³¹ U predstojećem razdoblju potrebno je planirati i provoditi projekte usklađene sa strateškim ciljevima i razvojnim smjerovima kako bi se ostvarila vizija s početka poglavlja.

Do 2030. godine pogranično područje Hrvatske i Mađarske je konkurentno, moderno i produktivno gospodarstvo s visokom stopom zaposlenosti, posebno mladih. Zemlje imaju razvijenu mrežu suradnje malih i srednjih poduzetnika i poljoprivrednika te usko surađuju s ciljem daljnje razmjene znanja, iskustava, modernizacije i unaprjeđenja poslovanja gospodarskih subjekata i poslovnih odnosa. Ulaganjem u informatičke tehnologije i njihovo implementiranje u sektor gospodarstva, područje je konkurentnije, privlačno za ulaganja i ima veću produktivnost rada. Prekogranično područje prostornim i ljudskim kapacitetima ostvaruje visoke razine samodostatnosti u hrani stoga daljnjim ulaganjima i modernizacijom sektora poljoprivrede, projektnim idejama i međusobnom suradnjom u obliku kreiranja zajedničkih naljepnica proizvoda ili osnivanjem klastera treba težiti još višoj razini samodostatnosti i izvozu.

Uspostavom prekograničnih partnerstva s dionicima uključenim u zaštitu okoliša, borbu protiv klimatskih promjena i promociju obnovljivih izvora energije povećavaju se šanse za ostvarenje Europskog zelenog plana što doprinosi dobrobiti života i zdravlja stanovništva. U 2030. godini koristimo energiju iz obnovljivih izvora, imamo održivi promet i prometnu infrastrukturu, energetske obnovljene zgrade i obiteljske kuće uz potporu EU i u potpunosti smo posvećeni

³¹ <https://hrvatska2030.hr/>

djelovanju u skladu s prirodom s ciljem obnove i zaštite okoliša koji nas okružuje i očuvanja zdravlja stanovništva.

Aktivnosti zaštite i očuvanja okoliša posebno su usmjerene na Regionalni park Mura Drava jer je područje visoke biološke i krajobrazne raznolikosti, bogate geološke i kulturno-tradicijske baštine te jedan od najvažnijih Europskih riječnih ekosustava. Pažljivim planiranjem i provedbom projekata te obavljanjem prilagođenih gospodarskih aktivnosti u regionalnom parku omogućena je očuvanost specifičnog područja i otvara se nova perspektiva održivog razvoja³². Odgovornim upravljanjem regionalnim parkom gospodarstvo je naprednije i konkurentnije, a okoliš zaštićen.

Održivi razvoj regionalnog parka i općenito prekograničnog područja prilika je za jačanje ponude i oblikovanja turističkog proizvoda na temu rijeke, krajobrazne raznolikosti, zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta te kulturno-tradicijske baštine. Izgrađene i oformljene biciklističke i konjičke staze, tematski parkovi i obnovljena kulturna baština u kombinaciji sa snažnom enološkom i gastronomskom ponudom te izgrađenim smještajnim kapacitetima garancija je kvalitetnog turističkog proizvoda i održivog kontinentalnog pograničnog turizma.

U prekograničnom području Mađarske i Hrvatske postoje veliki potencijali za unapređenje i poboljšanje sustava obrazovanja. Dosadašnji provedeni projekti i stečena stručna iskustva dokaz su moguće suradnje u obrazovanju unatoč jezičnoj barijeri i lokalnim politikama. Prekogranična suradnja usklađenjem srednjoškolskog i akademskog obrazovanja s potrebama tržišta rada ujednačava ponudu i potražnju poslova i radne snage te minimizira „odljev mozgova“. Informatički pismeno i opremljeno, moderno i inovativno obrazovanje stvara kvalitetan i konkurentan ljudski kadar kao stup razvoja gospodarstva prekograničnog područja.

Moderni prekogranični prostor temeljen na obrazovanju i međusobnoj suradnji smanjuje socijalne i društvene nejednakosti te ima snažno i održivo civilno društvo. Organizacije civilnog društva snažan su pokretač promjena svih struktura društvenog djelovanja. Civilna društva kao predvodnici u kreiranju novih socijalnih, kulturnih i umjetničkih programa, nepresušan izvor novih ideja i projekata iz različitih sektora poboljšavaju životni standard žitelja prekograničnog područja Mađarske i Hrvatske.

³² <https://www.zastita-prirode-kckzz.hr/zasticena-podrucja/regionalni-park-mura-drava>

U 2030. godini imamo čvrstu vezu između dvije susjedne zemlje, revitalizirano, konkurentno i moderno prekogranično područje.

„Prekogranična regija gdje rijeke spajaju, a ne razdvajaju“³³

³³ <http://www.huhr-cbc.com/hr/>

Popis grafova, slika, tablica i literature

Popis grafova

Graf 1 Broj pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskoj 2011. Godine	10
Graf 2 Broj pripadnika nacionalnosti u Mađarskoj 2011. godine.....	11
Graf 3 Broj govornika materinjeg jezika u Hrvatskoj prema popisu stanovništva 2011. godine.....	11
Graf 4 Govornici materinjeg jezika u Mađarskoj prema popisu stanovništva 2011. godine.....	12
Graf 5 Dolasci i noćenja turista u Hrvatskoj u 2019. godini	13
Graf 6 Dolasci i noćenja turista u Mađarskoj u 2019. godini	13

Popis slika

Slika 1 Geotermalni objekti u pograničnom području Mađarske i Hrvatske	18
Slika 2 Rezervat biosfere Mura Drava Dunav.....	19

Popis tablica

Tablica 1 Popis potencijalnih projektnih partnera iz Mađarske i Hrvatske	24
Tablica 2 Popis potencijalnih projektnih aktivnosti	25

Literatura

<https://op.europa.eu/webpub/com/general-report-2020/hr/>

https://ec.europa.eu/info/index_hr

<https://www.interregeurope.eu/>

<http://www.si-hr.eu/hr2/>

<https://www.italy-croatia.eu/>

<http://www.huhr-cbc.com/hr/>

[DRAFT REPORT on IMPACT ASSESSMENT \(huhr-cbc.com\)](#)

[Microsoft Word - Situation_Analysis_2021-2027_20201005_final.docx \(huhr-cbc.com\)](#)

[Microsoft Word - SWOT_analysis_20200924_final.docx \(huhr-cbc.com\)](#)

<https://strukturnifondovi.hr/en/>

Ovaj dokument proizveden je uz financijsku pomoć Europske unije. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Općine Donji Vidovec i ni pod kojim uvjetima ne odražava stav Europske unije i/ili Upravljačkog tijela.